І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N. J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 85. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ТРАВНЯ (MAY) 1972 No. 85. VOL. LXXIX.

ЦЄЇ НЕДІЛІ ІНТРОНІЗАЦІЯ ВЛАДИКИ МСТИСЛАВА І ХІРОТОНІЯ ВЛАДИКИ-НОМІНАТА КОНСТАНТИНА

Владика Митрополит Мстислав

Владика-номінат Константин

Філядельфія. — Цієї неділі, 7-го травня, тут у катедральному храмі св. Володимира відбудуться великі торжества інтронізації Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА Владики Мстислава на Архиєпископа Філядельфійського та хіротонія Владики-номіната архимандрита Константина (о. Теодора Багана) на Єпископа УПЦ в ЗСА. Торжество почнеться о год. 9:30 зустріччю Владики Митрополита і Владики-номіната біля катедри св. Володимира, в якій о год. 10-ій перед полуднем буде відправлена Архиєрейська Свята Літургія з участю згаданих Владик, Архиєпископа УПЦ в ЗСА Владики Марка та в сослуженні численного духовенства. Під час Святої Літургії відбудеться інтронізація і хіротонія й опісля, о год. 1:30 по полудні в одному з місцевих ресторанів буде бенкет. Господарем заповідженних торжеств буде парох катедрального храму св. Володимира і філядельфійський декан о. митрат Степан Біляк.

— КОРОТКІ ВІСТИ —

П'ятниця, 5-го травня 1972

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ СПІРО ЕҐНЮ СКРИТИКУВАВ цьогорічні премії Пулітцера, зокрема нагородження „Ню Йорк Таймсу" за публікацію викрадених документів. Виступаючи перед 300 студентами коледжу в Чарлзтоні, Півд. Каролайна, Спіро Еґню сказав, що ніхто не уповноважував „Ню Йорк Таймсу" чи „Вашинґтон Посту" робити рішення, які державні документи можна публікувати, а які ні, коли йдеться про державну безпеку.

НЕВІДОМИЙ ПІДКИНУВ У ВАШИНҐТОНІ в приміщення совєтської пресової агенції ТАСС смердючу „бомбу". Вона так насмердїла, що на деякий час довелося вивести з приміщень усіх журналістів та службовців, навіть із сусідніх приміщень, не тільки ТАСС.

400 РИМО - КАТОЛИЦЬКИХ ЛІВИХ СВЯЩЕНИКІВ у Чілє на своїй Міжамериканській Асамблеї в Сантіяго під назвою „Християни за Соціялізм" постановили підтримувати заходи уряду президента - марксиста д-ра Альєнде. Ліві римокатолицькі церковні діячі виступили проти опозиційної до режиму Християнсько - Демократичної партії, яка поборює „марксо - ленінську революцію". До співпраці між марксистським урядом і католиками закликав кубинський диктатор Кастро, коли перебував з візитою в Чілє.

НОВОПРИЗНАЧЕНИЙ КЕРІВНИК ЕФ-БІ-АЙ — Федерального Бюра Інвестиґації, Патрік Грей скритикував „Ню Йорк Таймс", „Вашинґтон Пост" та кілька радіокомпаній за те, що вони „перекручують новини". Ті газети й радіокомпанії, у тому Колумбія Бродкестінґ Систем, „необ'єктивно трактують новини".

СОВЄТИ ВІДНОВИЛИ закритий тому 10 років квартальник „Вопроси Дальнаво Востока", присвячений студіям Японії, Монголії, Кореї і Південної Азії. У новому випуску зшитка на 205 сторінок найбільше уваги присвячено Китаєві з виразним підкресленням, що найперше цілю того журналу є причинитися до „нормалізації совєтсько - китайських відносин". Критикується там „культурну революцію" в Китаї, але признається існування в Китаї „здорових сил" між „робітниками, службовиками, військовиками й інтелектуалістами", які прагнуть покращення дружби з СССР.

ЧОТИРИ ТУРЕЦЬКІ СТУДЕНТИ СХОПИЛИ пасажирський літак, який летів із Анкари до Істанбулу й примусили пілота скерувати літак до Болгарії. Там вони погрожували знищити літак разом з його 61 пасажиром і 5-ма членами залоги ручними гранатами, якщо турецький уряд не звільнить засуджених на смерть злочинців, які — між іншими злочинами — вбили були ізраїльського консуля. Один турецький студент поїхав до турецької амбасади в Софії, а три інші далі тероризували залогу й пасажирів. Побачивши безвиглядність свого шантажу — терористи піддалися.

В ІТАЛІЇ ВИЧІКУЮТЬ з найбільшим зацікавленням висліду виборів до парляменту, які відбудуться там в найближчі неділю й понеділок. Загально вважають, що виграють праві партії, включно з нео - фашистами, але комуністична партія, найбільша в цілій Західній Европі, веде шалену пропаганду.

У ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ПЕРЕВОДЯТЬ лікарську перевірку всіх американських вояків і всіх членів їхніх родин, які вертаються до Америки, чи вони не заживали наркотиків. На жаль, наркоманія поширена між вояками, які нарікають на нудьгу і погані умовини життя в старих бараках.

ОКІНАВА В ЯПОНІЇ ПОВЕРНЕТЬСЯ 15 травня ц. р. під суверенність Японії. Від кінця останньої світової війни це найбільша американська морсько - летунська база на Тихому океані. Окінава має 900.000 мешканців, у тому числі 80.000 американців, між якими 42.000 є військовими. Американська база затрудняє 25.000 японських робітників, але японські патріоти невдоволені, що в договорі про передачу Окінави під суверенність Японії дозволено Америці на збереження там надалі військової бази.

През. Ніксон ствердив, що тривалим пам'ятником Гуверові буде створена ним установа

Вашингтон. — Прощаючи померлого директора Еф-Бі-Ай Джей. Едгара Гувера перед його похороном в четвер 4 травня ц.р., президент Ричард М. Ніксон визначив Покійного, як одного з велетнів американської нації, як людину, яка допомагала вдержувати сталь у хребті Америки і полум'я свободи в душі американської нації. Президент ствердив, що найкращим і тривалим пам'ятником Покійному буде установа, що її він створив своїм зусиллям, енергією і працею і якою він керував протягом 48 років. Після закінчення похоронних церемоній та обрядів, Джей. Едгар Гувер був похоронений на історичному Конгресовому цвинтарі у Вашингтоні побіля могили його ж батьків і сестри, яка померла ще дитиною. Цього ж самого дня, в четвер 4 травня, перейняв керівництво над Федеральним Бюром Інвестиґацій призначений президентом Ніксоном на діючого директора цієї установи Л. Патрик Грей. В інтерв'ю з журналістами Грей заявив, що президент Ніксон доручив йому дуже рішуче керувати створеною Гувером установою в цілком неполітичний спосіб, незалежно від тих чи інших партійних течій. Водночас із цим президент Ніксон порадив дружині Грея, яка працювала в республіканському комітеті для перевибору Президента, припинити працю в ньому і не брати участи у виборчій кампанії. Переймаючи урядування, Грей прийняв резиґнацію заступника директора Еф-Бі-Ай 71-літнього Клайда А. Толсона, довголітнього найближчого співробітника і приятеля Джей. Едгара Гувера. Заявив також Грей, що картотеки Еф-Бі-Ай в повному порядку і під належною охороною. По полудні цього ж дня Грей відбув зустріч з працівниками гол. канцелярії очолюваної ним установи.

Губернатор Алабами Джордж Воллес переміг у правиборах в Теннессі

Нашвілл. — Демократичний кандидат на президентські вибори губернатор стейту Алабами Джордж Воллес вийшов переможцем у правиборах у стейті Теннессі, перемігши великою більшістю голосів інших демократичних кандидатів. Його успіхові особливо сприяла нехіть населення до судової постанови про обов'язкову транспортацію учнів до шкіл заради поборювання сеґреґації в шкільництві. Губ. Дж. Воллес здобув у тих правиборах 67 відсотків усіх голосів, Г. Гомфрі 16%, МекҐаверн 8%, Чісголм 4% а сенатор із Мейну Е. Москі, який вже відмінився від дальших змагань за президентське крісло — здобув 2% голосів. У правиборах взяли участь дуже мало управнених до голосування осіб, яких 30%. Губернатор Алабами довший час об'їздив Теннессі й виголошував промови, але Г. Гомфрі та МекҐоверн взагалі не проводили там передвиборчої кампанії. Все таки за першого голосували в більшості неґри, а за другого — студенти та частина жителів підміських районів. Хоча губ. Воллес здобув для себе всі 49 делегатів на Демократичну Конвенцію, він буде змушений поділитися ними з Г. Гомфрі та ін. кандидатами. Чорні виборці в районі Мемфісу й Нашвіллу майже не брали участи в голосуванні. В Теннессі відбулося своєрідне повторення правиборів на Флориді, де губернатор Воллес дістав велику підтримку від виборців, невдоволених обов'язковим перевожуванням дітей до шкіл.

Помер проф. Ернест Сіммонс, славіст, автор передмови для Англомовної Енциклопедії Українознавства

Ню Йорк. — В четвер 4-го травня ц.р. помер тут у шпиталі на 68-ому році життя видатний американський педагог і учений, славіст, впродовж довгих років авторитет у слов'янських студіях, професор Ернест Джей. Сіммонс. Народжений у Лоренс в Массачузетс 1903 р., Е. Джей. Сіммонс закінчив студії в Гарварді докторатом в 1928 р. Від 1941 року до 1945 був професором слов'янських мов в Корнельському Університеті і з 1946 р. перейшов на Колюмбійський Університет і працював там, як професор слов'янських мов і голова департаменту та професор російської літератури. В 1957-1958 роках був президентом Комітету для едукаційної майбутности в Колюмбійському Університеті і в 1961-1963 роках дорадником Фундації Форда. Виступав із лекціями і доповідями на багатьох університетах ЗСА. Покійний цікавився розвитком української науки і особисті і ділові зв'язки з багатьма українськими науковцями. Підтримував гарячо здійснюваний Науковим Товариством ім. Шевченка й Українським Народним Союзом почин видання англомовної Енциклопедії Українознавства і був автором передмов до обох томів цієї Енциклопедії, стверджуючи в них, що вона буде не тільки допоміжною в поширенні знання про Україну, але й причиниться видатно для утривалення ідентичности України й українського народу, як нації. В цій же передмові проф. Е. Джей. Сіммонс вимагав зосередження на українознавстві в рамцях слов'янських студій і творення катедр українських студій, як також українознавчих бібліотек по американських університетах і коледжах та видавання потрібних для цих студій довідників і праць

УВАН влаштовує урочисту Шевченківську Конференцію

Ню Йорк. — Урочиста Шевченківська Конференція Української Вільної Академії Наук у ЗСА, що мала відбутися ще в березні ц. р. і була відкликана з огляду на смерть керівника Музею-Архиву УВАН сл. п. проф. Володимира Міяковського відбудеться в суботу 6 травня ц. р. о год. 5-ій по пол. У програмі Конференції передбачені доповіді проф. Юрія Шевельова на тему „Від Куліша до Синявського (з історії вивчення мови Шевченка)" та проф. Олександра Оглоблина про „Проблему українських зв'язків Т. Шевченка". Наприкінці програми маестро Гірняк прочитає „Слово над гробом Т. Шевченка" П. Куліша. Під час Конференції буде влаштована виставка творів Т. Шевченка та літератури про нього. Відбудеться Конференція у приміщенні УВАН при 206 Вест 100-а вул. в Ню Йорку.

Завели надії на мирову конференцію в Парижі про В'єтнам

Париж. — У четвер 4-го травня ц. р. переведено 149-ту з черги сесію Паризької так званої мирової конференції про В'єтнам, але всупереч сподіванням, що вона матиме діловий характер чи взагалі внесе якусь зміну в дотеперішній цілком безплідний характер нарад, — вона виявилась знову цілком безвартною. Голова американської делеґації Вілліям Портер відчитав заяву, в якій поставив комуністичній стороні вісім конкретних запитів, з яких найголовніший той, чи комуністична сторона готова переговорювати на платформі взаємних поступок й обопільного компромісу. Ствердивши, що комуністична сторона відповіла на мирові жести Америки офензивою з бомбардуванням відкритих міст, що вона далі орудує тільки ультиматами і що тому Паризька конференція про В'єтнам не має шансів успіху, амбасадор Портер заявив, що американська делеґація буде абсентуватись в майбутньому, не визначивши будь-якої наступної дати засідання. Голова делеґації В'єтконгу пані Нгуєн Ті Бінь проголосила з свого боку декларацію, в якій знову скидала на Америку єдину вину за продовжування війни у В'єтнамі, за дальшу тамошню „аґресію" і підтримування „ляльковоі диктаторської кліки" президента Нгуєна Ван Тієу. Пані Бінь повторила давні мирові вимоги комуністів, з яких дві найважливіші — проголошення остаточної дати відкликання з В'єтнаму всіх без вийнятку збройних сил та припинення будь-якої допомоги теперішньому режимові в Сайґоні. Вона заявила, що комуністи не хочуть „перебрати" владу, а створити уряд з представників трьох груп населення під якими слід розуміти прихильників теперішнього режиму, комуністів і „невтральних". Пані Бінь натякнула, що комуністична сторона приготована на посилення воєнної кампанії збоку Америки, себто посилене бомбардування Північного В'єтнаму. На води В'єтнаму дійсно скеровано шостий з черги літаконосець „Саратоґу" й дальші ескадрилі бомбовиків, що їх число досягає вже 1.000. Найперші американські коментарі звертають увагу, що Москва обманула Америку зробивши оманну надію, що коли американська делеґація вернеться на Паризьку конференцію, то комуністи змінять тактику й почнуть говорити діловo. Комуністична сторона свідомо поширювала в минулому тижні фальшиві вістки про нібито замирення, посилюючи в тому часі свою офензиву у Південному В'єтнамі та не поступившись ні на крок з своїх ультимативних вимог.

У наступному тижні буде вирішена доля договорів Німеччини з СССР

Бонн. — У вівторок 9-го травня ц. р. відбудеться дебата в нижчій палаті західнонімецького парляменту, а наступного дня голосування над пактами неаґресії, що їх в 1970 році підписав у Москві і Варшаві соціялістичний канцлер Віллі Брандт. Різка кампанія консервативної опозиції проти тих пактів ущухла в останніх днях. Канцлер Віллі Брандт і голова Християнсько - демократичної партії д-р Райнер Барзель погодились на покликання аж чотирьох двопартійних парляментарних комісій для злагодження тексту деклярацій, які мають бути складені при ратифікації тих документів, з ствердженням, як німецька сторона інтерпретує ті договори. Москва виразно загрозила, що коли ті договори не будуть ратифіковані, то не тільки не буде зреалізована умова щодо злагідження відносин довкола Західнього Берліну, але відновиться давня холодна війна. Двопартійний блок канцлера Віллі Брандта розпоряджає тільки 248 голосами, а на схвалення тих договорів треба 249 голосів у 496-членному парляменті. Припускають, що кілька послів Християнсько-демократичної партії голосуватимуть разом із соціялістами „за", щоб уможливити ратифікацію, бо ні одна сторона не хоче загострення відносин з Москвою та невідкликних у такому випадку нових парляментарних виборів у Західній Німеччині.

Учителі української мови в Манітобі відбули семінар

Вінніпеґ (Б. Б.) — З початком квітня ц. р. відбувся тут працівний семінар учителів української мови в публічних школах цілої Манітоби. Семінарні праці тривали повних три дні. В програму праці входили методи навчання української мови в публічних школах; писання, читання, зокрема вивчання культури української мови, її історії тощо. Все це поділялось на три групи: елементарну, середню та навчання у вищих клясах. Крім строго мовних семінарних праць, були теми лекції з історії української культури: пісні, музики, танку, обрядовости, звичаїв тощо. Участь в сесіях взяли 45 учителів з цілої Манітоби. Відкрив її інспектор М. Іванчук, а за поодинокі відділи праці відповідальними були: В. Ковальчук, Анна Стець та В. Процюк. Координатором програми був д-р Б. Білаш. Лекції в поодиноких відділах мали, крім згаданих, ще Віра Марчук, Христина Гнатів, О. Гаврилюк, Г. Мендрес, А. Круцик, М. Костишин, М. Палій, Т. Гавалешка та інші. Повних три дні праці проходили під кутом вивчання української мови та української культури в публічних школах Манітоби. Семінар організовано Департамент Виховання провінції Манітоби. Він теж запросив двох доповідачів з-поза учительського складу. Про українську літературу в Канаді говорив д-р М. І. Мандрика в першому дні, а д-р М. Г. Марунчак, як останній доповідач цього семінара, вказав на ролю українського учительства в історії українців Канади, підчеркуючи, що українське учительство було передовим носієм цієї культури по всі часи. Сучасне учительство має велику спадщину з минулого та ще більші завдання в майбутньому. Квітневий семінар 1972 р. — це милевий крок в тій праці, яку започаткували організовано українські учителі в 1907 р., а яку зі шкодою для канадійської культури безжалісно розвалено в 1916 р., ліквідуючи офіційно двомовне шкільництво Манітоби. В нарадах брав участь також представник Департаменту Виховання К. Фест.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА ФУНДАЦІЯ

Оттава. — З життєво-ощадового обезпечення бл. п. Марії Стрижовець в Кредитовій спілці в Торонті 1 500 долярів припали на культурну Шевченківську Фундацію в Канаді, які кредитівка переслала на відповідну адресу. Шевченківська Фундація поволі доходить до 500 000 долярів, запляновано зібрати один мільйон.

УЧАСТЬ ЙОСИПА ЛИСОГОРА В РАДІОПРОГРАМІ ФАРБЕРА ПОСТАВИЛА УКРАЇНЦІВ ПОРУЧ ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ ДНЯ

Ню Йорк. — Популярна радіопрограма Беррі Фарбера з нюйоркської радіостації WOR мала в четвер, 4-го травня, за головну тему відбудову і розбудову міста Джерзі Сити в прикладне місто Америки, але при цій нагоді заторкувано й багато головних проблем міжнародної і американської політики, від війни у В'єтнамі починаючи, а на прогнозах недалеких уже виборів в Америці кінчаючи. Участь головного предсідника Йосипа Лисогора в цій програмі, разом з молодим посадником Джерзі Сити д-ром Полем Джорданом, директором найбільшого Першого Банку Джерзі Стетоном, директором розбудови порту та іншими плянувальниками міста, що їх керівник програми назвав „творцями і оформлювачами американської суспільности", причинилася до того, що поруч тих усіх міжнародних і американських проблем поставлено й Україну та, зокрема, українців в Америці, їх історію, теперішній стан і ролю. Програма, про яку мова і яка почалася о год. 11.15 перед північчю та тривала майже дві години, вже від самого початку мала своєрідний український характер, як її керівник, представляючи п. Лисогора як головного предсідника Українського Народного Союзу, відразу спитав його, „в якій частині Росії лежить Полтава". Це й дало п. Лисогорові нагоду виголосити коротку лекцію про Україну. В тому то і лихо — говорив п. Лисогір — що американці постійно плутають Україну з Росією та вияснив, у чому ця плутанина полягає. В дальшому перебігу програми п. Лисогір, відповідаючи на запити, мав нагоду поінформувати слухачів про початки українського поселення в Новому Світі в другій половині минулого століття, про початки їхньої організації, їхню прив'язаність до рідної мови і культури, їхню трудолюбивість та їхній величезний і багатобічний вклад в розвиток Америки, яка у великій мірі саме завдяки українцям стала мозаїкою рас і культур, а не перетоплюючим глечиком. Головну ролю відіграв у цьому УНСоюз та його публікації. Сьогодні в Америці є два мільйони громадян українського роду. Чи українці вже пробували вибрати свого посадника міста? — запитував заповідач. Ще ні — відповів п. Лисогір, але був з-поміж них законодавець, теперішній суддя Марсел Вагнер. Про українців та Укр. Народний Союз і його теперішню участь у перетворюванні Джерзі Сити у „Фрідом Ленд" внутрі Америки, згадували часто й інші учасники програми, згадуючи, що УНСоюз буде власником найвищого в Джерзі Сити бюрового будинку, як і спонсором одного з найкращих житлових будинків.

Цієї неділі Джерзі Сити вшановує свого пароха у 40-річчя священства

Джерзі Сити. — Місцева українська католицька парафія св. Петра і Павла, одна з найстарших в Америці, цієї неділі, 7-го травня, вшанує молитвами в церкві й опісля окремим прийняттям свого довголітнього пароха, впреп. о. декана Антона Борсу у 40-річчя його священства. З цієї нагоди о год. 3-ій по полудні буде відправлений в церкві благодарственний молебень, а о год. 5-ій після полудня в залі „Голідей Інн" при Гудсон Пляза відбудеться ювілейне прийняття, в якому заповіли свою участь посадник д-р Пол Джордан та інші достойники міста і численні парафіяни

Отець декан Антін Борса

Отець декан Антін Борса народився 1905-го року в Говстенькім гусятинського повіту теологічні студії відбув у Львові і Станиславові та 8-го травня 1932-го року був рукоположений в Станиславові Преосв. Григорієм Хомишиним. До Америки приїхав 1936-го року та був у ряді парафій, в кожній залишаючи тривкий слід чи побудовою нової церкви, як в Гудсоні, чи придбанням парафіяльних домів, як у Норт Дакоті і Ню Гейвені, чи побудовою школи, як у Джерзі Сити.

Дальший ріст і розвиток УНС були темою нарад Тройської Округи

Трой, Н. Й. — Акція всіх клітин УНСоюзу конечна, щоб започаткувати нову фазу його росту після дворічного застою, спричиненого в деякій мірі виплатою 20-ти літніх грамот. Також в нових економічних і суспільних обставинах необхідно шукати нових джерел і нових метод в організаційній роботі, щоб завершити дальший розвиток цієї найбільшої української установи у вільному світі — говорив проф. Іван Телюк, заступник гол. предсідника УНСоюзу під час організаційних нарад Тройської Округи, які відбулися в Амстердамі 30 квітня. Загальні збори і організаційні наради відкрив голова округи Павло Шевчук, прохаючи присутнього пароха о. Ліщинського перевести молитву. В. Шевчук у вступному слові підчеркнув важливість зборів, доказом цього була присутність представника Екзекутиви проф. Івана Телюка, гол. радного В. Запаранюка і обласного організатора В. Ориховського. Із сімох Відділів Округи на зборі прибули представники чотирьох Відділів: 13-го Відділу з Ватервліт, 5-го з Когоз, 191-го з Трой і 225-го з Амстердаму. Для переведення річних зборів вибрано президію в складі: Євген Наболотний — голова, Володимир Варвона — секретар. За уступаючу управу звітував голова округи П. Шевчук, підчеркуючи успіхи і нездачі в минулому році. На призначену квоту 150 членів придбано 55 членів, а в тому часі відпало 51 членів, чистий прибуток виносив тільки чотири члени. Є надія, що після призначення 14 членів в біжучому році та поширення організаційної роботи Округа має можливість підвищити своє членство. За Контрольну Комісію звітував Дмитро Олійник, рекомендуючи уділення абсолюторії уступаючій управі. Після дискусії над звіта-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Терор розгортається

Кагебівський режим в Україні не обмежився проведенням арештів серед українських інтелектуалістів, провідних в обороні гарантованих самими ж таки совєтськими конституціями прав на вільний розвиток національної мови й культури. Згідно з останніми повідомленнями з України — у Львові і в Івано - Франківському відбулися знову, вже масові арешти серед патріотичної української студентської молоді, тих, що відважилися стати на оборону репресованих, висилаючи петиції до уряду й партії.

Водночас із цим цей же керований із Москви режим підготовляє показовий процес над заарештованими, в тому числі Іваном Світличним, Вячеславом Чорноволом, Євгеном Сверстюком та іншими, обвинувачуючи їх в державній зраді і намагаючись пришити їм співпрацю з закордонними „буржуазно - націоналістичними центрами". Для тієї мети використовуються всі випробувані вже сталінськими опричниками засоби морального й фізичного терору, провокацій і шантажів.

Наслідки посиленого кагебівського терору, арештів, репресій, цькувань вже наявні й очевидні. Згідно із свідченнями відвідувачів України, що побували в березні і квітні цього року в Києві чи у Львові, сьогодні в Україні панує атмосфера страху, тривоги, непевности. Як і колись у сталінські роки, українці не знають, що їх може чекати завтра, бояться навіть говорити своєю мовою на рідній землі. В Києві — столиці „Української Совєтської Соціялістичної Республіки", що її визначають як „незалежну і суверенну державу українського народу", сьогодні рідко-коли можна почути українську мову. Скоріше можна зустрітися з українською мовою на вулицях Москви, Ленінграду чи інших міст Російської СФСР. Вигнали українську мову не тільки з вулиць Києва та інших міст, але майже з усіх громадських і публічних установ, а то й навіть крамниць, де на запитання українською мовою відповідають по-російському, а то й московською лайкою.

Це так сьогодні в Україні — „на нашій, не своїй землі". І в той же час усякі гнучкошиєнки, „дядьки отечества чужого" — і в Україні і серед прогресистських недобитків за кордоном намагаються переконувати своїх же земляків, що Україна . . . вільна й незалежна,

І тому хвиля протестів, що повстала й поширюється серед українців в усьому вільному світі, не може обмежитися тільки засуджуванням арештів, судів або тих чи інших репресій. Треба протестувати проти всієї системи поневолення, проти того під'яремного стану, що в ньому опинилася наша Батьківщина.

Критичні дні

Критичні дні настали не тільки для Південного В'єтнаму, але й для ситуації в Америці та цілої міжнародної атмосфери. 26 квітня ц. р. президент Ніксон виголосив ще оптимістичну промову із потвердженням своєї давньої віри в успіх „в'єтнамізаційної" політики, себто у високу бойову здатність південнов'єтнамської армії. У пізніших шістьох днях воєнна ситуація у В'єтнамі змінилася в такій мірі на гірше, що єдиними оптимістами є ще тільки ті коментатори, які сподіваються, що вільний Південний В'єтнам врятує від остаточної катастрофи замирення з комуністами в Парижі. Ця надія спирається на здогаді, що ані Москві, ані Пекінові тепер невигідно принизити Америку повною воєнною перемогою в'єтнамських комуністів, і тому, під їхнім впливом, речник Північного В'єтнаму заявив, що він змагає до наставлення у Південному В'єтнамі не комунізму, а тільки „уряду національної єдности".

Два коментатори з-поміж найвидатніших в Америці, обидва прихильники режиму президента Ніксона, які завжди підтримували його політику в В'єтнамі, редактор „Нешенел Рев'ю" Вілліям Баклі і Джозеф Алсоп, який тепер знову перебуває в тій країні, самими заголовками своїх статтей вказують на важку кризу, яка постала внаслідок перемог ворожих військ. Баклі пише: „Чи надії Ніксона на Москву й Пекін?", а Алсоп бідкається: „Нема вже більше резерв". Генерал Крейтон Абрамс, на оптимістичну опінію якого покликався президент Ніксон, тепер говорить вже тільки про „грізну, але не розпачливу" ситуацію.

Чи вернутися до важкого бомбардування Північного В'єтнаму? Чи зробити моральний натиск на зненавидженого комуністами президента Південного В'єтнаму, щоб той зрікся? Чи піти у Парижі на такі поступки комуністам, які будуть завуальованою капітуляцією, але припинять війну? Кожне рішення буде ризиком. Ричард Ніксон має відвагу приймати ризиковні постанови, але приймання їх — важке завдання.

В. Чапленко

„ЗАХАЛЯВНА" НАУКОВА ПРАЦЯ

Я маю на увазі брошуру М. Брайчевського „Приєднання чи возз'єднання?", що її видало видавництво „Нові Дні" в Торонто цього 1972 р. Це чимала розміром праця (66 стор. книжкового формату), а її характер визначено в п і д заголовку: „Критичні зауваги з приводу однієї концепції". Цю працю М. Брайчевський, як про це свідчить автор передмови до цього видання Роман Рахманний, написав був для одного „радянського" видавництва, мабуть (це вже я кажу), ще за хрущовської „відлиги", та як те видавництво відмовилося її видати, то вона й розійшлася по Україні у „самвидаві" як уже „захалявна" праця.

М. Ю. Брайчевський — це відомий український історик, автор солідних праць з археології й історії України, а в цій останній праці він критично розглядає трактування Переяславського акту в офіційній „радянській науці" 40-50-их та й пізніших років, відповідаючи на питання: що це було — „приєднання" чи „возз'єднання"? Хоч вона, ця праця, написана з позицій марксистської історіософії, але тієї виробленої ще до революції 1917 р. історіософії, яка намагалася тільки по-своєму, матеріялістично і з клясовим підходом інтерпретувати історичні події, але їх не перекручувала і не замовчувала і через те в питаннях про відносини України спочатку з Московською державою, а потім з Російською імперією не дуже розходилася з об'єктивним викладом історичних фактів.

Найвиразнішим російським істориком цього напрямку був М. Покровський, а на Україні його наслідував М. Яворський. М. Покровський своєчасно помер своєю смертю (1932 р.), а М. Яворського було заарештовано й знищено, як „буржуазного націоналіста". „Історична школа" М. Покровського, як і його праці, тепер в СССР під забороною. Може, через те, М. Брайчевський і не згадує цієї „школи", а можливо, що й сам ставиться до неї неґативно з огляду на „вульґарно-матеріялістичну" її методологію, засуджувану й тепер в офіційній „науці" КПСС. Він воліє спиратися на тих авторитетів, які й тепер в пошані там, — на К. Маркса, Ф. Енґельса, а особливо В. Леніна. А для обґрунтовування своїх критичних думок він притягає фактичні дані з історії багатьох народів, що мали нещастя потрапити в лабети Російської імперії.

У моє завдання не входить виклад усіх думок і міркувань цього кваліфікованого автора, я відзначу тільки дещо, а решту найкраще читачам сприйняти з його автентичного тексту.

Якщо взяти „хронологію" казенного ставлення до згаданих питань, то найвиразніше це пов'язане із постановою ЦК КПУ(б) з 27 липня 1947 б., що в ній українських „радянських" істориків обвинувачено в „українському буржуазному націоналізмі", а „надхненником" цієї постанови був Л. Каганович. Налякані цією постановою, пише Брайчевський, „українські історики піддали ревізії ряд засадничих формул, у тому числі й таких, що були цілком правильними і адекватно відбивали реальний історичний процес" (стор. 7). Ці формулювання завершено в зловісних „Тезах ЦК КПРС до 300-річчя возз'єднання України з Росією", оприлюднених наприкінці 1953 р. Унаслідок цих постанов і було замінено вислів „приєднання" (України до Росії) на „возз'єднання" (України з Росією), „всупереч — як пише Брайчевський — активному протестові збоку переважної більшости спеціялістів, але на цей протест в умовах „культу особи не зважали, питання було розв'язане а д м іністративним порядком (стор. 10). (Між іншим, я не маю підстав не вірити Брайчевському, але мені не дуже віриться, щоб тоді хтось відважився „активно протестувати").

Після цього „еволюція" в трактуванні відносин між поневоленими в Російській імперії народами і росіянами швидко пішла „вперед". Якщо в 20-их роках приєднання України до Московської держави розглядали як „безумовне зло", що призвело до поневолення українського народу, якщо в 30-их роках це ще було „найменше зло" (бо, мовляв, гіршою була б доля України в Польській державі, в Туреччині), то після двох згаданих постанов приєднання України до Росії (як і інших народів) стало „безумовним добром" (в автора „благом"). Далі пішли такі вислови, як „дружба з великим російським народом", росіян стали називати „старшим братом", а звідси й „месіянська роля Росії щодо всіх інших народів, яких вона „визволила" й „визволяє". Так сталося, як пише Брайчевський, „винесення російського народу та його історії за рамки тих закономірностей, які становлять зміст історичного матеріялізму" (стор. 13).

У світлі згаданої „еволюції" большевицької „історіографії" в СССР стали ідеалізувати московських царів, таких деспотів, як Іван Лютий, Петро Перший, ідеалізовано чи, власне, забуто „клясове" походження й поведінку Суворова, Ушакова, а українських гетьманів, навпаки, почали розглядати як „зрадників" М. Брайчевський подає виписки з т. зв. „Історії Української РСР", де майже всіх українських гетьманів названо „зрадниками", „підлими зрадниками" тощо (стор. 19). Як же зроблено виняток для Б. Хмельницького, ім'ям якого під час війни названо один орден, то це вмотивовано так: „Розв'язанню двох основних завдань присвятив Богдан Хмельницький своє життя: визволенню України від чужоземного ярма і об'єднанню України з Росією" (стор. 50). І Брайчевський пише: „У зв'язку з цим історія України дістала дуже своєрідну і н т ерпретацію. Виходило, що на протязі ба-

(Закінчення на стор. 3-ій)

М. Сосновський

ХТО І НА ЯКИХ Є „МАНІВЦЯХ"

(1)

У чотирьох числах „Свободи" (12-15 квітня) появилася своєрідна сумарна відповідь на цикл моїх статтей у цьому ж щоденнику на тему української зовнішньої політики, що були опубліковані під кінець 1971 і на початку 1972 рр. Автором відповіді п. н. „Мобілізування власних сил, а не політичні манівці" є д-р С. Галамай.

Очевидно, кожний голос у дискусії на теми, які мають засадниче значення для всього нашого суспільства, треба б тільки вітати у надії, що при конфронтації думок і поглядів можна буде багато дечого доповнити, виправити, уточнити. Такою, звичайно, є мета кожної серйозної дискусії. На жаль, довга „відповідь" д-ра С. Галамая не виправдує цих сподівань, бо автор, замість займати становище до суті цих чи інших проблем, обмежився персональною п о лемікою, закидаючи мені наміри і обвинувачуючи мене в поглядах, яких я ніде й ніколи не висловлював. З цими нібито моїми поглядами д-р Галамай і „воює" у своїй статті, і на базі цих своїх міркувань робить прямо фантастичні висновки про мої „політичні манівці", які, мовляв, притаманні „ліберальним українським журналістам", що до них він залічує також і мене.

Відповідати на „закид", що я „вже не такий то молодий", чи що мені стільки і стільки років і все ж я ще таки пишу і що мої писання чи мої виступи знаходять відгук серед молодих — не приходиться, бо в цьому, якщо так і є, не моя вина. Зрештою, я ніяк не розумію, навіщо було д-рові Галамаєві декілька розів покликатися на дату мого народження, бо на цю тему у моїх статтях я ніде не писав, і це не має відношення до зовнішньополітичної п роблематики. Інша справа — питання моїх кваліфікацій чи навіть права займати голос у згаданій зовнішньополітичній проблематиці. Д-р С. Галамай заперечує таке право, бо, мовляв, „відомо, що ніякої зовнішньої політики д-р Сосновський не веде", а тільки „в кабінетній тиші" снує „солодкі думи про те, як би то невеликим трудом і малим коштом стати великим „фахівцем" від зовнішньої політики. Та цим д-р С. Галамай не обмежується. Він ще багато пише про мої наміри „орієнтувати українську зовнішню політику на комуністичний Китай", а разом з цим „дискредитувати" концепцію АБН, зовнішню політику УВФ та його голови п. Я. Стецька. З цим упарі йде, твердить мій опонент, намагання з мого боку „деморалізувати" молоде покоління, яке, мовляв, „підхоплює" мої думки і перестає безкритично сприймати і застосовувати на практиці пропозиції старших, політично „досвідчених" діячів і лідерів, „відповідальних за зовнішню політику Визвольного Фронту". У висліді, — робить свій висновок д-р С. Галамай, — замість „мобілізації сил до боротьби проти ворога" маємо справу з „витрачуванням енерґії на спротив фронтові". Така квінтесенція чотирьох статтей д-ра С. Галамая.

„Орієнтація" на комуністичний Китай

Це, треба вважати, найголовніший і найважчий аргумент, що його використовує у своїй „розправі" (не дискусії) зі мною д-р Галамай, намагаючися переконати читачів, що у своїх статтях я хотів „зорієнтувати" нашу зовнішню політику на „вісь Пекін - В а ш инґтон", чим перекреслив засаду визвольної боротьби в оперті виключно на власні сили. Я зумисне декілька разів перечитував свої власні статті, щоб впевнитися в тому, чи часом д-р С. Галамай справді не має рації, коли рішуче і безнастанно таке твердить і повторює. Мушу, однак, ствердити, що мій висновок з аналізи міжнародної ситуації, а зокрема ситуації на Далекому Сході та відносин між Китаєм і СССР, цілком суперечать тому, що твердить д-р С. Галамай. Я писав:

„Сьогодні ще не можна дати відповіді на питання про те, наскільки можуть бути виправдані будь-які сподівання на совєтсько-китайський конфлікт. Партійно - державні чинники комуністичного Китаю не визначили своїх позицій у питаннях, які мають для нас засадничу вагу... Китайські комуністи змагаються за свої власні політичні цілі, а не за справу поневолених Росією народів... Поневолені народи, в тому числі український, буде мобілізувати їхня власна національна ідея, а не ідеї, формовані у Пекіні чи іншому комуністичному (чи некомуністичному) центрі" („Свобода", 14. 1. 1972).

Якщо у цьому моєму висновку є заклик до українського суспільства „переорієнтовуватися" на к о муністичний Китай, мовляв, він має у пляні визволити нас з російського поневолення, тоді мушу ствердити, що я не розумію української мови. Хай сам читач зробить для себе висновок з метод, які стосує д-р С. Галамай у своїй „дискусії", пишучи, що біле є чорне і навпаки. А це тільки один з прикладів його журналістичної етики і відповідального писання.

Порядком інформації тут тільки додам, що таку ж оцінку можливостей совєтсько - китайського конфлікту я дав у своїй книжці „Україна на міжнародній арені", яка появилася друком ще у 1966 р. накладом Ліґи Визволення України, і ніхто тоді з провідних діячів УВФ не робив мені закидів, що я „орієнтуюся на комуністичний Китай" (пор. стор. 154-158).

„Дискредитація" концепції АБН

Це — другий головний закид, що його ставить мені д-р С. Галамай. Мушу відразу ствердити, що більшого непорозуміння тут не може й бути. Ніде у своїх статтях я не критикував концепції АБН, як такої. Не критикував також концепції Світового Протикомуністичного Конґресу. Я вказував тільки на те, що на сучасному етапі, у висліді поліцентралізації комуністичного бльоку і наростання с у перечностей поміж комуністичними потугами, включно з можливим збройним конфліктом, антикомунізм як ідеологія перестає бути мобілізуючим фактором. Таким мобілізуючим фактором залишається боротьба з російським імперіялізмом і большевизмом, тобто ті ідеї, які покладено ще 1943 р. в основу спільного антиросійського фронту на конференції поневолених Росією народів.

У моєму переконанні концепція АБН „створює ефективні передумови і надійну базу для української зовнішньополітичної діяльности у світі відповідно до потреб і інтересів нашого народу". Так писав я у своїй книзі в 1966 р. (стор. 176) і таку думку заступаю також сьогодні. На сучасному етапі нас повинні цікавити методи і способи здійснювання цієї великої концепції, і це було предметом моїх міркувань чи навіть критики. Треба тільки дивуватися, що д-р С. Галамай не міг ніяк збагнути цього і поплутав різні справи. Чейже ж мусить бути ясним для кожного, що навіть найкраща концепція залишиться безвартісним елементом у політичному житті будь - якого народу, коли вона не знайде належного застосування на практиці або коли способи її здійснювання будуть помилкові.

Концепція „власних сил" у визвольній боротьбі

Д-р С. Галамай намагається доказувати, що я відкидаю засаду „власних сил" у визвольній боротьбі поневоленого народу, кладучи наголос на „орієнтацію на чужі сили". Він також критикує мене за те, що я навів слова Д. Донцова з-перед 50-ти років, коли він твердив, що „ні одна нація не визволялася лише власними силами", і що ми повинні шукати оперття всюди там, де є спротив російському імперіялізмові, дуже виразно відкидаючи при тому ідеологічний момент.

(Закінчення буде)

З НАШИХ БУДНІВ

НАШ НОВИЙ ЧЛЕН

Кожний новий, придбаний Батькові-Союзові член це, річ ясна, подія радісна, будуюча, алеж не така важлива, щоб присвячувати їй окрему статтю чи то пак фейлетон. Хібащо в члени великої союзової родини попаде людина якоїсь особливої професії, знання чи характеру, — як це недавно сталося в нашому Відділі УНС, Т-ві „Культура". Як досі, членство нашого Відділу складалося переважно, — на жаль, треба сказати, — з удовиць по мистцях-малярах, скульпторах, музиках та інших артистах, хоч і попадався час від часу той чи інший непотішений удівець. Аж оце недавно обласний організатор УНСоюзу, п. Василь Оріховський, придбав нам, дай йому, Боже, здоров'я, і записав у члени — бартендера! І то не простого собі шинкаря з якоїсь там таверни, а працівника національної бари в Українському Народному Домі в Ню Иорку!

Такого визначного професіоналіста ми досі в нашому Відділі не мали! Тож не диво, що зараз після того зібралася в крамниці „Еко" Управа Відділу і стала радити, як би цю знаменну подію відзначити. На жаль, наш Відділ не зачисляється до найбагатіших, як, наприклад, Т-во „Дністер", що міг би потрясти кишенею і зафундувати своєму почесному членові золотий годинник. Рада-в-раду — винесено постанову просити нашого секретаря, п. Тараса Шужиловича, який має дуже гарний, креслярський почерк, щоб виписав новоприйнятому членові привітальну грамоту та й ще прикрасив її кольоровою заставкою або візерунком, що п. Тарасові цілком легко приходиться, бо він — дійсний член ОМУА.

Тут же зразу виникла, очевидячки, мовна проблема: як перекласти на українську-милозвучну мову слово „бартендер", щоб було, мовляв, по-культурному. Заглянули до тов. Подвезька, а там на 65-ій сторінці стоїть: „бартендер" (з америк.) — „буфетник". Ба! Куди куцому до зайця! Що бар — то не буфет! Буфет може бути на пікніку, на ювілейному бенкеті, врешті на іменинах у пані добродійки, а бар — це ж національна установа, майже інституція! Як назвемо нашого бартендера „буфетником", хлопець готов образитися і, не дай, Боже, виписатися з членів, навіть не заплативши першої квартальної вкладки! Тож із болем українського, культурного серця прийшлося залишити за ним звання „бартендера".

Не бувало таких проблем колись, у давні часи, в Рідному Краю, коли ще по наших селах урядувала пропінація — поки її не виперла кооперація... Тоді наш дядько не морочив собі язика ані бартендером, ані буфетником, а, зайшовши в корчму, казав простими словами: „Мошку, дай півкварти!" Або: „Мошку, налий ще одного шалабойдика!" Так мені часом здається, що ці давні звичаї вертаються поволі і до наших національних бар, коли, буває, чую в клюбі „Лиса Микити", як той чи інший патріот гукає на нашого почесного члена:

— Ґеню, ти що, спиш? Сип горілку!

Ікер

ПРОФЕСОР ЯР. РУДНИЦЬКИЙ ПРО СВОЮ СВІТОВУ „ОДИСЕЮ"

Кожний повний професор університету має право, що сім років одержати так званий сабатик — семий рік на половину платні для поїздок по чужих країнах, доповнення своїх знань та наукових дослідів. Мав таке право і професор та голова департаменту слов'янських мов університету Манітоби в Канаді д-р Ярослав Рудницький, автор „Етимологічного словаря української мови", що його вже роками друкується у Вінніпеґу. Одначе двадцять років з цього права не користав, бо не мав ким заступити себе у проводі слов'янського Відділу Манітобського університету. Вкінці знайшовся заступник, що знав достаточно слов'янські мови та українську і проф. Яр. Рудницький міг на один рік залишити навчання на університеті і виконати деякі неавторизовані амбасадорські функції в країнах західньої і східньої півкулі та полудневої Америки.

В своїй „Одисеї" проф. Рудницький міг всюди виступати і як член НТШ і УВАН, і як член Королівської Комісії, чи як професор слов'янських мов в Канаді передового канадійського університету та прямо український науковець - мовознавець, що в подорожах по світі завжди цікавився друкованим словом, українською книжкою - зокрема її збірками на університетах. Про це розказував нам наш відомий славіст д-р Рудницький у вужчому крузі знайомих і зацікавлених слухачів в українському музеї заснований М. Семеновичом в Чикаґо увечері 31-го грудня 71-го р. з нагоди своєї участи в річній Конвенції Асоціяції Модерних Мов (Модерн Ленґвич Ассосієйшен), що охоплює майже всіх професорів чужих мов ЗСА і Канади та після Різдвяних свят відбуває свої річні збори, на які з'їжджається звичайно біля 10.000 учителів. На минулорічних зборах виступали і деякі наші професори, а проф. Рудницький навіть позапрограмово прочитав свою доповідь про Лесю Українку та її египетські сюжети. Розповідь д-ра Рудницького про свої поїздки були цікаві тим, що їх ми почули безпосередньо, а подруге, подорожі охоплювали терени незамешкалі українцями та давали багато матеріялу для бібліофілів та світових туристів, до яких себе проф. Рудницький може зачислити.

Гавайські острови і український географ. Мало кому відомо, що одному з Гавайських островів дав назву українець Лисянський. Цей острів так і називається „Лисянські Айленд". Лисянський був моряк царської російської фльоти, якого висадили на цьому самітному острові і він там проживав, а потім прибув до Америки, де бачився в 1793 р. з Вашинґтоном. Лисянський описав свої подорожі і їхній англійський переклад під наголовком „Воєдж еравнд де ворлд" появився в р. 1803-4, а нове видання вийшло російською мовою в 1947 р., яке є властиво перерібкою з англійського видання. Книжка Лисянського не появилася українською мовою — а шкода, що наші новітні Робінзони Крузо не знають шляхів і ходів подорожника Лисянського. Острів Лисянського лежить у північно - західній частині Гавайських островів; сьогодні цей острів зовсім незамешкалий. Причиною є це, що він призначений на природний заповідник і на цей острів виїжджає урядова експедиція лиш в означений час та з ним нема нормальної комунікації — тимто і наш д-р Яр. Рудницький не міг його відвідати, щоб зазнати слави, що йшов слідами наших відкривачів цього континенту та екзотичних островів, де правдива, а не підстрижена природа. За це дошукався наш вчений етимолог на Гаваях в університеті Гонолюлю матеріялів про Лисянського та його деякі недруковані записки про сусідні острови. На Гаваях проживають також нащадки Лисянського, що з часом оженився і там поселився. Для наших роджених в ЗСА українців будуть цікаві досліди історії Гаваїв, зокрема тема докторської дисертації з географії цих теренів, що їх наш земляк Лисянський започаткував ще давно.

В Японії не мають українсько-японського словника. В Японії, яка була на дорозі подорожі д-ра Рудницького довкруги земного ґльобу довідався д-р Я. Рудницький що в університетській бібліотеці університету в Токіо немає українсько - японського словника — який має одначе бібліотека університету Манітоби. Цей українсько - японський словник, що є в посіданні української бібліотеки у Вінніпеґу дуже зацікавив головного бібліотекаря університету і він просив про фотостат заголовного листка та року і місяця видання. Його зложили еміґранти з України на далекому Сході. і він у Японії — не відомий. Книжок в бібліотеці з українистики є мало, — але є один професор японець, що знає українську мову і викладає слов'янські літератури та обзнайомлений з Україною, де він студіював.

Полуднева Америка. В полудневій Америці проф. Рудницький відвідав Арґентину, Бразилію, де мав нагоду запізнатися з життям і змаганнями нашої е м і ґ р а ції. Книжок по бібліотеках про Україну в еспанській чи португальській мовах - обмаль. Деякі словники, дещо в англійській мові прислані з ЗСА або Канади.Краї назагал бідні, наші люди в більшості занимаються хліборобством, інтеліґенції небагато, незаможні робітники не мають можливостей посилати дітей до шкіл а багатих між нашими майже не видно. Зі збірок українських книжок найкращою є бібліотека ОО. Василіян в Куритибі в Бразилії, що відносно упорядкована — хоч не на американський стандарт. Поміч наших фахових бібліотекарів, що хотіли б приїхати до наших ОО Василіян на вакації до Бразилії дуже побажана і їх прийнято б гостинно. Вертаючи до ЗСА проф. Рудницький задержався на островах Багама, куди між семестрами він з Канади часто їде літаком на зимові вакації.

Поїздка до держав з тризубом як гербом —Барбадос. З проголошенням нових незалежних держав, як гриби по доці появляються нові державні знаки і герби — з яких два нас українців обходять, бо мають синьо - жовту краску а остання Барбадос не лише синьо - жовту краску але й тризуб як державний знак. Щось тут мусить бути- — звернули увагу проф. Рудницького друзі в Канаді. Звідки хтось має право собі привласнюва т и наш рідний і старовинний тризуб. Треба провірити! Подорожувати по екзотичних країнах для д-ра Рудницького не новина — сів на літак, прилетів в літі на острів Барбадос і просто до урядового будинку розвідува т и хто запроєктував і як він довідався про Тризуб та як це було зі синьо - жовтою краскою національного прапору. Ніяких наших націоналістів на острові Барбадос, що колись належав до Британської Спільноти Народів не було і вони не робили проєкту гербу. Держава Барбадос молода, до Об'єднаних Націй прийняли її недавно і тому треба було прапору. Українці в Ню Иорку завважили, що на щоглі має синьо-жовтий прапор поприч шведський ну та ще й тризуб на ньому. Отже проф. Рудницький в самому таки

(Закінчення на стор. 4-ій)

„ЗАХАЛЯВНА" НАУКОВА ПРАЦЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

гатьох століть український народ боровся, головним чином... проти власної національної незалежности, що незалежне існування було величезним злом для нашого народу і що, отже, всі ті, хто кликав на боротьбу за національну незалежність, були... найлютішими ворогами українського народу" (стор. 18).

У своєму викладі Брайчевський блискуче розбиває цей ідіотизм казенної історіографії. Як я сказав уже, це робить він з позицій ортодоксального (теоретичного) марксизму - ленінізму, що його, як ми знаємо, не додержується ні одна з комуністичних партій, які позахоплювали владу, — ні російська, ні китайська, ні юґославська. Цей марксизм-ленінізм, як відомо, вважає, що основна рушійна сила в історії людства — клясова боротьба, а не міжнаціональні і міждержавні відносини. Тим часом, як насправді в історичній дійсності кляси — це тільки частини більших і сутніших реальностей — націй та держав, і відносини між ними „рухають" історію. Це ми бачимо тепер на прикладі відносин між ще донедавна „братерськими" країнами СССР та Китаєм, які через територіяльні суперечки стали найлютішими ворогами. Але в умовах СССР боротьба з фальсифікацією історичних процесів можлива тільки з позицій отого теоретичного, ортодоксального марксизму - ленінізму, оскільки там його офіційно вважають непохитною „теоретичною" підставою для всяких дій чи то в практичному житті, чи то в наукових дослідах, дармащо насправді його й не дотримуються. Можна згадати тут як аналогію факт оборони людських, громадянських прав у цій деспотичній державі покликанням на її ж тільки конституцію, якої ця держава не дотримується.

У цьому розумінні книжка М. Брайчевського дуже на часі. Звичайно, і наші читачі прочитають її з великою для себе користю. А наші історики повинні прокоментувати її з фаховою і більшою, ніж я це зробив у цій невеликій газетній статті, глибиною й вичерпністю.

* *

Друкуючи статтю В. Чапленка про працю М. Брайчевського, треба пригадати, що в каґебівських „Вістях з України" ч. 17 з 20 квітня ц. р. був надрукований „Лист до редакції" М. Брайчевського, в якому він пише: „Як мені стало відомо, деякі зарубіжні радіостанції та друковані органи, які в своїй діяльності відбивають відверто антикомуністичні тенденції і систематично ведуть антирадянську пропаганду, приділили значну увагу моїй скромній особі та моїй науковій праці. Використовуючи матеріяли шестирічної давности і прагнучи протиставити їх радянській історичній науці, автори цих передач і публікацій намагалися представити мене перед світовою громадськістю в дивній ролі мученика, що зазнає переслідувань збоку радянської влади за свої наукові погляди і переконання..."

Далі автор листа М. Брайчевський протестує проти спроби протиставити його праці „радянській історичній науці", заявляє, що нікого не уповноважував публікувати за кордоном його статті, заявляє, що ніколи не зазнавав репресій за свої наукові погляди і заперечує твердження, що не має змоги займатися творчою роботою і змушений мовчати.

Редакція

Дальший ріст і розвиток УНС були темою нарад Тройської Округи

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ми, перевибрано управу з деякими змінами в такому складі: голова – Павло Шевчук, заступник голови — В. Жмудь і І. Тарнавський, секретарі — В. Варшона і В. Колодій, імпрезовий — Д. Олійник, спортовий референт — О. Білинський, члени Управи — Р. Гарасимяк і В. Ільницький. Контрольна Комісія: голова — Е. Наболотний, члени — А. Урбан і С. Єндик.

По виборах Управи гол. радний В. Запаранюк, як відповідальний за Округу, започаткував доповіді представників. Він звернув увагу на причини застою, а саме 20-ти літні грамоти і неспокій в громаді. В теперішній весняній кампанії необхідно більше уваги приділити зокрема молодим професіоналістам. Заступник головного предсідника проф. Іван Телюк, проаналізовуючи працю Округи за минулий рік, згадав про успіхи П. Шевчука, який приєднав 19 членів, Труфима (15 членів), Жмудя (10) членів), Колодія (7 членів). Також просив Управу, щоб звернула увагу на неактивні Відділи в Гадсоні і Пітсфілді. Дальше говорив про нові пляни УНС на 1972 р., про стан будови нових приміщень, зокрема звернув увагу на приєднування молоді і професіоналістів, які можуть збільшити ряди членства УНСоюзу і брати грамоти на більші суми. Найважливіше не відступати від намічених цьогорічних організаційних квот, бо це мінімум, яке мусить бути виконане в цьому році, щоб започаткувати нову фазу розвитку УНСоюзу. Обласний організатор В. Оріховський звернув увагу на різнорідність громат УНС. В сьогоднішніх часах наші громадяни забезпечують хату, авто й інші набуті речі, але забувають про своє життя. Доповідачі висловили співчуття заслуженому членові Округи п. Труфимові з причини смерти його дружини.

Після доповідей розвинулась дискусія, в якій забирали слово пп.: Олійник, Жмудь, Варшона, Дулич і Білинський. На всі запити і закиди відповідали панове: Запаранюк, Оріховський і Телюк.

В Бриджпорті відсвяткували Шевченківські Роковини

Бриджпорт, Конн. — 12-го березня ц. р. за старанням Управи місцевого Відділу УККА відбувся тут в Українському Народному Домі концерт-академія в честь нашого великого поета-пророка Тараса Г. Шевченка. Того ж дня після Служб Божих в місцевих церквах обох віровизнань відслужено панахиди за упокій душі Тараса Г. Шевченка. Мирослав Стахів голова місцевого Відділу о год 4-ій вечора відкрив академію, вітаючи присутніх оо. парохів, гостей та бриджпортську громаду. Після відспівання американського гимну і „Заповіту" виконаного місцевим хором, інж. Петро Болонин виголосив реферат. Місцевий хор під проводом М. Заяця в супроводі молодих бандуристів відспівав в'язанку пісень з баритоном-сольо Мирослава Стахова. Опісля деклямували, пластун-новак Ярослав Заяць, учень Українознавчої школи при церкві св. Покрови і пластунка-юначка Оксана Тромза. Танцювальна група „Дніпро" під проводом Ірки Романів виконала „Народний танок". Мирослав Стахів відспівав дві пісні при фортепіяновому акомпаньяменті Богдана Сенева-молодшого. Богдан Сенів-молодший теж виконав фортепіянове сольо. Учні української школи під проводо своїх учительок М. Чубатої і М. Шиманської виконали інсценізацію „Розрита могила". Мистецьке оформлення сцени виготовив культурно-освітній референт Василь Пелещук.

Українським націон. гимном закінчено концерт-академію. Культурно-освітній референт В. Пелещук подякував усім виконавцям за вклад їхньої праці, а голові Відділу Мирославу Стахову за ініціятиву і успіх концерту. Весь чистий дохід призначено на Катедру Українознавчих Студій при Гарвардському університеті.

М. С.

АПЕЛЮЙМО ДО ПРЕЗИДЕНТА Р. НІКСОНА В ОБОРОНІ УВ'ЯЗНЕНИХ ДІЯЧІВ НА УКРАЇНІ

СМОЛОСКИП

22 травня цього року відбудеться заплянована поїздка Президента Р. Ніксона до СССР, в часі якої він відвідає також столицю України — Київ.

В зв'язку з цим перед усіми нами, які живуть в США чи інших країнах, повстала нагода підтримати його й апелювати ще більш масово, щоб він став в обороні незаконно арештованих і переслідуваних українських культурних діячів, висловився проти постійних репресій та порушування елементарних людських прав на Україні.

Тисячі листів, які вже вислано до Президента Р. Ніксона з ініціятиви „Смолоскипу" здобули відгук у Білому Домі.

27 березня 1972 р. асистент Президента Вілям Е. Тіммонс у відповідь на лист конгресмена Л. Дж. Гоґана писав йому:

„З подякою потверджую одержання Вашого листа до Президента з 22 березня, в якому Ви висловлюєте Ваше занепокоєння останніми вістками про арешти інтеліґенції на Україні.

Ви можете бути певні, що Ваша суґестія, щоби Президент поставив на порядок обговорення цю справу в Москві, буде йому предложена в найближчому часі".

Знаючи який відгук здобули в чужій пресі і серед чужої суспільности арешти на Україні, ми ставимо питання:

Чи спроможні ми вислати до Президента Р. Ніксона і до ОН 50, а то й 100 тисяч листів?

Лише масовість, — буде доказом нашої сили. Лише тоді, коли всі ми станемо в обороні наших братів на Україні — чужинний світ приєднає свій голос протесту проти терору на Україні.

Поруч з різними протестними виявами, поруч з посиленими демонстраціями, прийшов час, щоб наша акція оборони провадилась рівночасно в дипломатичних і політичних колах країн нашого поселення.

Не від тої чи іншої організації, а від кожного з нас залежить, чи ми осягнемо це, чи почує нас світ, чи почує голос нашого протесту та чи стане в обороні нашого народу.

Звертайтесь до нас по видруковані зразки листів і петицій. Негайно пишіть листи і петиції. Не завтра, не за тиждень, а зразу, сьогодні. Не стіймо осторонь, не будьмо байдужі до долі наших братів на Україні.

Масово пишіть листи і збирайте підписи під петиціями і листами до Президента Р. Ніксона!

За СМОЛОСКИП —

Організацію Оборони Людських Прав на Україні

ЮРІЙ КАРПІНСЬКИЙ ОСИП ЗІНКЕВИЧ

Нижче поданий лист просимо переписати (або навіть відрізати), підписати чи зібрати під ним відповідну кількість підписів й вислати до Президента Р. Ніксона. Тих, що бажають, просимо звертатись до „Смолоскипу" по окремо видруковані петиції.

The President of the United States
The White House
Washington, D.C. 20500

My dear Mr. President:

In mid-January 1972, newspapers across the world and in the U.S. have reported on the recent wave of repressions and arrests by the Soviet Secret Police of an ever growing number of Ukrainian intellectuals, whose sole "crime", it would appear, was to protest the political and religious persecution of their countrymen, and to defend the right of the Ukrainian people to choose their own way of life. Over one hundred such arrests have been recently made in Ukraine. Among those arrested are: journalist — Vyacheslav Chornovil, literary critics — Ivan Svitlychny and Yevhen Sverstyuk, poets — Iryna Stasiv-Kalynets, Vasyl Stus and Hryhoriy Chubay, writer — Mykhaylo Osadchy, matematicians — Prof. Leonid Plyushch and Leonid Seleznenko, artist — Stefaniya Shabatura, teacher — Oleksander Serhiyenko, priest — Rev. Vasyl Romanyuk, Dr. Mykola Plakhtonyuk and Dr. Prytyka, linguists — Zinoviya Franko, scientist — Nina Strokata-Karavansky, Yury Shukhevych, Ivan Hel, Zynovy Antonyuk, Stefaniya Hulyk, Mykola Shumuk, Myhaylo, Oleksa Riznykov, Volodymyr Rokynsky, Lyuba Serednyak and others.

I am appealing to you, Mr. President, that when you visit the U.S.S.R. and Ukraine this month, you voice the feelings of profound indignation of many Americans and lodge a protest with the Soviet government against the persecution of Ukrainian intellectuals and the flagrant denial to the Ukrainian people of the basic rights and freedoms expressed in the Universal Declaration of Human Rights and guaranteed by the Charter of the United Nations, to which the U.S.S.R. and the Soviet Ukraine are signatories.

I appeal to you to stand in defense of arrested Ukrainians and to request the Soviet government to review its cases against all Soviet political prisoners and permit them an open trial in presence of foreign observers and the United Nations representatives.

I respectfully urge that you emphasize to Soviet officials that political prisoners must not be exploited as slave laborers, especially in projects which fall within the framework of the recently expanded U.S. — U.S.S.R. trade agreements.

Respectfully yours,

____

Address: ______________________

Date: ______________________

Щоб мати облік, скільки осіб вислали цю петицію до Президента Р. Ніксона, просимо цю частину виповнити й вислати на таку адресу:
SMOLOSKYP, P.O. Box 6066, Baltimore, Md., 21231, USA

Ім'я і прізвище (хто не бажає, нехай не подає своєї адреси) ______________________

Я підписав і вислав петицію до Президента Р. Ніксона дня ______________________

Прошу прислати мені ________ (подати кількість) видрукованих петицій до Президента Р. Ніксона, а також до ОН ________ (подати кількість).

Пересилаю 1 дол ______ 5 дол. ______ 10 дол. ______ на зовнішньо-інформаційну й оборонну роботу, яку провадить „Смолоскип".

У Чіле застрайкували гірники

Сантіяґо. — Хоча урядовим законодавством страйки в Чіле заборонені, гірники найбільшої копальні міді в Чукіґамата не вийшли на працю й проголосили, що вони будуть страйкувати 48 годин, або й довше. Робітники-гірники домагаються більше прав у керівництві копальнею, і виступають проти урядових, призначених згори керівників, які „узурпують робітничі права". Страйкують біля 10 000 гірників. Відколи ту велику копальню знаціоналізовано, вона дає продукції кожного місяця на 10 000 тонн менше, чим до націоналізації. Тим часом інспіровані ультралівим „Революційним Рухом" селяни силою забрали з 20 ділянок землі в заможних землевласників, які розводили курей, плекали на ринок квіти тощо. Селяни заблькували багато доріг в районі Меліпіли, поблизу Сантіяґо.

КОНЦЕРТ ВИЗНАЧНИХ УЧНІВ

Ню Йорк. — У неділю 7-го травня по пол. в Українському Інституті Америки відбудеться „Концерт визначних учнів" УМІ, кляси скрипки і фортепіяна викладачів Т. Богданської, В. Венке, Д. Каранович, О. Чипак. Участь у концерті візьмуть 12 учнів.

У глибокому смутку повідомляємо
Рідних, Друзів і Знайомих,
що дня 16-го квітня 1972 року
після тяжкої недуги, відійшов від нас
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІД і ПРАДІД

СЛ. П.
АНДРІЙ ДУТКА

Прожив 75 років.

ПОХОВАНИЙ на кладовищі Memorial Gardens West, Valley Station, Ky.

Горем прибиті:
АННА — дружина
ГЕНЯ — донька
6 внуків і 5 правнуків

Замість квітів на могилу

д-ра Романа Криштальського

Вшановуючи пам'ять померлого довголітнього секретаря Управи Спілки Українських Журналістів Америки д-ра Романа Криштальського і висловлюючи співчуття Його Родині, склали на Фонд Українського Журналіста:

Д-р Михайло і Марія ЛОГАЗИ (Сиракюзи)	$25.00
Д-р Богдан ОЛЕСНИЦЬКИЙ (Нюарк)	25.00
Д-р Ростислав і Нана СОЧИНСЬКІ (Ню Йорк)	50.00

Управа СУЖА складає всім їм сердечну подяку.

Підсудний Гадделстон визнав свою причетність до вбивства Яблонського

Вашингтон. — Восени 1969 року невідомі вбивці замордували профспілкового діяча Джозефа Яблонського, його дружину і дочку в їхній квартирі в Пенсильвенії. Федеральне Бюро Інвестигації та поліція взялися досліджувати ту справу. Заарештовано декілька осіб. Між ними опинився і керівник місцевого відділу профспілки Об'єднаних Гірників Америки в Теннесі Сілус Гадделстон. Спочатку він твердив, що не винен і нічого не знає; але тепер написав на 25 сторінках признання й передав його Еф-Бі-Ай, звідки його було передано на розгляд суду. Підсудний признався, що він одержав і передав у відповідні руки для вбиства Дж. Яблонського „платню" і що він припускає, що то були гроші з профспілкової каси. Гроші переслали йому офіційні чинники з проводу Об'єднаних Гірників Америки, між ними й член Екзекутивної Ради, вже заарештований Алберт Пасс. Речник тієї профспілки у головній кватирі у Вашингтоні відмовився щось сказати про цю справу, доки він сам не прочитає свідчення С. Гадделстона. Написавши свідчення, С. Гадделстон, один із семи обвинувачених у вбивстві незалежного профспілкового діяча і члена Екзекутивної Ради Джозефа Яблонського, сам визнав причетність до вбивства і тому його не буде засуджено на смерть, а на досмертне ув'язнення. Йому вже 63 роки. У признанні С. Гадделстона ні разу не назване прізвище президента Об'єднаних Гірників Америки В. Бойла. С. Гадделстон припускає, що гроші, передані до вбиства Яблонського, походили з фундації для досліджень та інформації.

ПРОФЕСОР ЯР. РУДНИЦЬКИЙ ПРО СВОЮ СВІТОВУ „ОДИСЕЮ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Барбадосі на місці в авторитетних урядових осіб дізнався правду про цю державну емблему. Був розписаний конкурс і на національні краски і на державний знак. З-поміж 500 проєктів прийнято на краски синьо-жовту, а на емблему — тризуб Нептуна, що видніє на щиті Британії — володарки морів та океанів. Пояснення символіки подав проєктодавець з яким зустрівся наш професор так: синє небо та жовтий пісок на березі моря це найбільше видні краски в нас. А визволившися від панування Великої Британії ми задержали з давнього гербу лиш тризуб на щиті — знак морів, якими окружена наша країна. Українців на острові нема — це муринська держава, а про них та їхній державний знак проєктодавець нічого не знав. Отже ж не було тут ніякої підлазки ні колізії з державним гербом Української ССР, яка має прапор синьо-червоний, а знак серпа і молота, як це офіційно стверджене в документах ОН. Для заспокоєння цікавости читачів подаємо енциклопедичні інформації про цю синьо-жовту державу з тризубом. Барбадос належить до Організації Американських Держав (ОАС) та до Британської Спільноти Коммонвелт. Це є острів положений у Західних Індіях (так називається ланцюг островів, що тягнеться на схід від Куби і Домініки потім на полудне до Венесуелі. Барбадос лежить зараз в сусідстві з французькою колонією Мартинікою, де роблять знаменитий ром — та островом Вінцета і Люцією отже, досить далеко від Куби. Населення 254.000, 90% чорних. Незалежність оголошено 1966-го р. Господарські продукти цукор, 68% моляса і рум. Покупці на 42% Об. Королівство Британії, лиши на 16% ЗДА, а на 7% Канада. Доставці товарів: Англія 29%, ЗСА 20%, Канада 13%, Венесуеля 6%. Столиця держави Бриджтавн має 11.000 населення і є найбільшим містом — тимто й не диво, що найти там місце в готелі є проблема — та в літі тепло і можна спати над морем.

Проф. Рудницького треба подивляти за його цікаві подорожі - враження які збагатять напевно нашу мандрівницьку літературу а у черговому етапі може почуємо про досліди нашого професора над українськими поселеннями козаків на Алясці та тамошні пам'ятки по земляках. (С. К.)

ПЛАТІВКИ ГАЛИНИ АНДРЕАДІС

На музичному ринку появилися три нові платівки. Записані вони в музичній студії в Буенос Айресі, грає симфонічна оркестра цього ж міста під диригентурою Антонія Копітовіца. На одній платівці записані уривки із опери „Запорожець за Дунаєм" і дві пісні — музики К. Стеценка і Б. Пюрка, співає меццо-сопрано Галина Андреадіс і баритон Ніно Б'янчі. На другій платівці народні пісні, пісні легкого жанру й патріотичного забавлення — музика: К. Стеценка, Я. Степового, М. Фоменка, В. Косенка, О. Нижанківського та інших, співає Галина Андреадіс. На третій платівці — різногранний вибір уривків із репертуару українського і світового, музика: А. Вахнянина, М. Аркаса, М. Лисенка, П. Чайковського, СенСанса М. Мусоргського, Д. Верді.

ЖУРНАЛІСТИЧНА СТИПЕНДІЯ

Торонто. — Правління Спілки Українських Журналістів Канади, СУЖК, проголосило конкурс на журналістичну стипендію в сумі 500 долярів. Подання надсилати на адресу спілки: 140 Бетирст вул. Торонто 2 Б, Онт., не пізніше як до липня 1972 року. Треба додати також рекомендаційного листа бодай від однієї української організації чи установи.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Стейту Коннектикат

повідомляє, що

в неділю, 14-го травня 1972 року
о год. 3:00 по полудні
в церковній залі
при 569 Джордж Ст. в Ню Гейвені, Конн.
— відбудуться —

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

участь у яких повинні взяти всі члени Окружної Управи та Контрольної Комісії, відділові урядовці, конвенційні делегати та представники наступних Відділів:

Ансонія 67	Колчестер 101
Бриджпорт 59	Ню Бритен 254
Брістоль 390	Ню Гейтен 54, 370 і 414
Дербі 23	Савтпорт 84
Глестонбері 138	Стемфорд 350
Гартфорд 12 і 277	Віллиментик 387

В ПРОГРАМІ ЗБОРІВ:

1. Звіти Окружної Управи, Контрольної Комісії та поодиноких Відділів;
2. Вибір Окружної Управи і Контрольної Комісії;
3. Весняна кампанія та плян праці Округи і Відділів на 1972 р.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:
Іван Телюк, голова — Василь Гіна, секретар